

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

**Факультет східних мов
Кафедра східної культури і літератури
Кафедра психології особистості та соціальних практик
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вчена рада факультету східних мов
Протокол від 02.04.2024 року № 1/24
Голова Вченої ради _____

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ

спеціальність 035 Філологія
спеціалізація 035.06 Східні мови і літератури (переклад включно)
освітня програма 035.06.02 Мова і література (японська)
освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський)

Київ 2024

Розробники:

Удовиченко Лариса Миколаївна, професор кафедри східної культури і літератури.

Луцюк Микола Володимирович, доцент кафедри східної культури і літератури.

Столярчук Олеся Анатоліївна, доктор психологічних наук, професор кафедри психології особистості та соціальних практик.

Михалюк Алла Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Факультету східних мов

Протокол № 2 від «19» березня 2024 р.

Секретар

Л.С. Аністратенко

<p>Затверджено на засіданні кафедри Східної культури і літератури протокол № 6 від 12.03. 2024 р.</p> <p>Завідувач кафедри</p> <p>Д.П. Москальов</p>	<p>Затверджено на засіданні кафедри Освітології та психолого-педагогічних наук протокол № 3 від 06.03. 2024 р.</p> <p>Завідувач кафедри</p> <p>Л.Л. Хоружа</p>
<p>Затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик протокол № 3 від 20.03.2024 р.</p> <p>Завідувач кафедри</p> <p>О.П.Сергеєнкова</p>	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета комплексного екзамену з педагогіки, психології та методики навчання – має забезпечити оцінювання досягнення результатів навчання (ПРН 22) передбачених навчальними дисциплінами блоку психолого-педагогічної підготовки та спрямований на виявлення практичної й теоретичної підготовки бакалавра філологічної освіти до виконання освітніх задач.

Програма комплексного екзамену з педагогіки, психології та методики навчання (далі – Програма) є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрами східної культури і літератури, психології особистості та соціальних практик, освітології та психолого-педагогічних наук на основі освітньої програми бакалавра спеціальності 035 Філологія, відповідно до затвердженого навчального плану.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів на завершальному етапі навчання.

Програма формулює вимоги до змісту та форм кваліфікаційних випробувань, які мають на меті визначення рівня теоретичної та практичної підготовки випускника першого (бакалаврського) рівня до подальшої професійної діяльності.

Кваліфікаційний Екзамен спрямований на виявлення загальних та спеціальних (професійних) компетенцій бакалавра філології, що визначають його готовність до вирішення професійних завдань, встановлених освітнім стандартом, які сприяють його конкурентоспроможності на ринку праці.

Програма містить перелік основних розділів дисциплін, що виносяться на екзамен, і список рекомендованої літератури; доводиться до відома студентів не менш, ніж за два місяці до початку екзамену. Перед екзаменом рекомендується проведення консультацій.

Екзамен проводиться в письмовій формі (тест) протягом одного дня.

2. ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ НА КОМПЛЕКСНОМУ КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ ЕКЗАМЕНІ

Професійна підготовка фахівця – це формування розвиненої, компетентної, здатної швидко адаптуватися до динамічних умов діяльності особистості на основі удосконалення змісту й технологій навчання студента. Відтак глобалізація та демократизація сучасної вищої освіти вимагає широкого впровадження та використання новітніх освітніх технологій, які здійснюються в межах Болонського процесу.

На кваліфікаційний екзамен винесено основні питання з:

- Психології
- Педагогіки
- Методики навчання в закладах ЗСО.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Комплексний кваліфікаційний іспит передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів психолого-педагогічної компетенції, наявності у студентів ґрунтовних знань основ навчання іноземної мови, а також вмінь реалізовувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На іспиті студенти повинні продемонструвати вільне володіння набутими знаннями та уміннями.

3. Методика проведення комплексного кваліфікаційного іспиту

Форма проведення - тест.

Тривалість - 120 хв.

Оцінювання - 100 бальна шкала.

Тестову студенти виконують в існуючій системі електронного навчання Moodle. Доступ до цього ресурсу можливий лише через корпоративний акаунт університету, із власного цифрового кабінету студента. Загальна кількість запитань в індивідуально згенерованому варіанті становить 100, по 20 питань з усіх Психології та Педагогіки і по 30 питань з Методики навчання іноземної мови та Методика навчання зарубіжної літератури.

Відповіді на питання тесту студент готує на власному обладнаному робочому місці з авторизованим доступом до електронної версії тесту, розміщеному у відповідному ЕНК. Під час виконання тесту студент працює самостійно, не користується сторонніми джерелами інформації, не контактує з іншими студентами, що працюють над тестовими завданнями.

Кожен студент отримує особистий варіант тесту, який відкритий протягом обмеженого часу та дозволяє тільки одну спробу виконання тесту. Результати тесту розшифровує екзаменаційна комісія після завершення роботи останнього студента. Рейтинг зводиться до цілого числа за математичними правилами заокруглення.

Тести перевіряються автоматично системою тестування відповідно до введених даних. Одна правильна відповідь це 1 бал. Екзаменаційна відомість заповнюється даними, згенерованими системою, та завіряється усіма членами екзаменаційної комісії.

Результати складання іспиту визначаються оцінками за 100-бальною шкалою і оголошуються в день проведення іспиту після оформлення протоколу засідання комісії.

Шкала і критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за стобальною шкалою	Рейтингова оцінка	Критерії
90– 100 балів	A	Відмінно – високий рівень знань (умінь) / виконання, з можливими незначними недоліками (помилками)
82 – 89 балів	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) / виконання, без суттєвих (грубих) помилок
75 – 81 балів	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) / змістовна робота, з незначною кількістю помилок

69 – 74 балів	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) / виконання, зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
60 – 68 балів	E	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь) / виконання для подальшого навчання або професійної діяльності
1 – 59 балів	FX	Незадовільно – низький рівень знань, недостатній для подальшого навчання або професійної діяльності

5. Орієнтовні питання для підготовки до іспиту *ПСИХОЛОГІЯ*

1. Специфіка психології як науки, її предмет і завдання.
2. Поняття про психіку, її функції та структура.
3. Основні методи психології.
4. Свідомість як вища форма психічного відображення, її функції та структуру.
5. Диференціація понять «індивід», «особистість» та «індивідуальність».
6. Структурні компоненти особистості.
7. Самосвідомість, її функції та складові компоненти.
8. Відчуття як пізнавальний процес, його функції та види.
9. Сприймання як пізнавальний процес, його функції, види та властивості.
10. Пам'ять як пізнавальний процес, її призначення, види та процеси.
11. Мислення як пізнавальний процес, його операції, форми та види.
12. Уява як пізнавальний процес, її функції, види та механізми.
13. Увага як стан свідомості, її види та властивості.
14. Сутність емоцій і почуттів, їх функції, види та форми переживання.
15. Воля як психологічна категорія, вольові дії та якості людини.
16. Суть, властивості та типи темпераменту.
17. Поняття характеру, його структура та фактори формування.
18. Здібності, рівні їх вияву та фактори розвитку.
19. Специфіка діяльності, її функції та структура.
20. Поняття психічного розвитку людини, його ознаки та чинники.
21. Вікова періодизація психічного розвитку людини.
22. Психічний розвиток немовляти.
23. Психічний розвиток дитини раннього віку.
24. Психічний розвиток дошкільняти.
25. Психічний розвиток молодшого школяра.
26. Психічний розвиток підлітка.
27. Психологічні особливості юнацтва.
28. Психологічні особливості людини раннього дорослого віку.
29. Психологічні особливості людини середнього дорослого віку.
30. Психологічні особливості людини пізнього дорослого віку.

Рекомендована література

1. Варій М. Й. *Загальна психологія: навч. посіб./ 2-ге видан., випр. і доп.* – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 968 с.
2. Дуткевич Т.В. *Загальна психологія.* – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 388 с.
3. *Загальна психологія: Навч. посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін.* – К.: «А.П.Н.», 2008. – 436 с.
4. *Загальна психологія: підруч. для студентів вищ. навч. закладів/ Максименко С.Д., Зайчук В.О., Клименко В.В., Соловієнко В.О.* – За заг. ред. акад. С.Д. Максименка. – К.: Форум, 2010. – 543 с.
5. *Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб.* – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
6. *М'ясоїд П.А. Загальна психологія.* – К.: Вища школа, 2011. – 487 с.
7. *Павелків Р.В. Вікова психологія: підр.* – К.: Кондор, 2015. – 469 с.
8. *Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб.* – Суми: Університетська книга, 2017. – 352 с.
9. *Психологія: підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л.Трофімова.* – 3-тє вид., стереотип. – К.: Либідь, 2010. – 560 с.
10. *Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія.* – К.: Академвидав, 2009. – 360 с.
11. *Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія.* – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
12. *Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія: навч. посіб.* – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
13. *Токарева Н.М. Шамне А.В. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник / Н. М. Токарева, А. В. Шамне.* – Київ, 2017. – 548 с.

ПЕДАГОГІКА

1. Характеристика провідних термінів, на яких базується Закон України «Про освіту» (2017).
2. Сутність педагогіки як науки. Її поняттєво-категоріальний апарат.
3. Об'єкт, предмет, функції педагогіки.
4. Джерела розвитку педагогіки. Структура педагогічних наук.
5. Роль і функції учителя у суспільному розвитку. Основні вимоги до особистості педагога.
6. Методи науково-педагогічних досліджень.
7. Поняття «зміст освіти», його сутність.
8. Сутність, завдання, основні категорії дидактики. Зв'язок дидактики з іншими науками.
9. Логіка і структура процесу навчання.
10. Основні функції та мотиви навчання.
11. Сутність поняття «методи навчання» й основні підходи до їх класифікації.
12. Закономірності та принципи навчання.
13. Схарактеризувати словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові методи навчання.

14. Сутність поняття «диференційоване навчання»: його ознаки, функції, види, структура.
15. Методи контролю, самоконтролю і самооцінки діяльності і поведінки учнів.
16. Попередній, поточний, тематичний та підсумковий контроль, методи їх здійснення та вимоги до нього.
17. Сутність рейтингової системи оцінювання результатів навчальної діяльності. Схарактеризувати шляхи подолання неуспішності учнів.
18. Сутність поняття «виховання». Розкрити сутність виховання як цілісного процесу (схематично).
19. Закономірності та принципи виховання.
20. Основні форми і методи виховання.
21. Роль виховання і самовиховання в процесі професійної діяльності.
22. Основні напрями виховання особистості учня.
23. Особливості виховання особистості дитини в сім'ї.
24. Сутність процесу самовиховання особистості.
25. Особливості процесу перевиховання особистості.
26. Система освіти в Україні та її складові.
27. Мета та основні принципи освіти в Україні.
28. Реформування системи освіти в Україні у контексті закону України «Про освіту» (2017).
29. Реформування системи освіти в Україні у контексті Концепції Нова українська школа (2017).
30. Реформування системи освіти в Україні у контексті закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020).

Література:

Основна:

1. Козловський Ю.М., Дольнікова Л.В. Педагогіка. Львів : «Львівська політехніка», 2020. 372 с.
2. Михалюк А.М. Педагогіка : інтерактивний контент : навчально-методичний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2023. 244 с.
3. Педагогіка (у логічно-структурних схемах та таблицях) : навчальний посібник / уклад. А. А. Марушкевич, Є. С. Спіцин, Н. В. Кошечко. К. : ЦП «Компринт», 2020. 91 с.
4. Педагогіка: практикум : навчальний посібник / Є.С. Суліма, С.О. Деніжна, І.О. Петухова. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 531 с.
5. Практикум з педагогіки / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. 3-тє вид., доп. і перероб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. 546 с.
6. Професійний стандарт вчителя нового покоління / уклад. Н. Авшенюк, І. Андрощук, Л. Гриневич. К. : Міжнародний фонд «Відродження», 2020. 69 с.
7. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Львів : «Львівська політехніка», 2021. 327 с.

8. Максименко В. П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.

Додаткова:

9. Аймедов К. В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К. В. Аймедов, В. В. Бабієнко, В. А. Бабієнко, В. В. Сторож. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
10. Бондар В. І. Дидактика. К. : Либідь, 2005. 264 с.
11. Закон України «Про загальну середню освіту» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення : 01.09.2022).
12. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/ (дата звернення: 01.09.2022).
13. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року від 14.12.2016 № 988-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> (дата звернення: 01.09.2022).
14. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання : посібник. К. : Міленіум, 2019. 307 с.
15. Нова українська школа : poradnik dla vchitelya / za zag. red. H. M. Bibik]. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
16. Нова українська школа : путівник для вчителя 5-6 класів. URL : https://roippo.org.ua/upload/iblock/afe/put_vnik-dlya-vchitelya-5_6_klas_v.pdf (дата звернення : 01.09.2022).
17. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення : 01.09.2022).

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗСО

Методика навчання зарубіжної літератури

1. Методологічні основи викладання зарубіжної літератури в школі.
2. Основні принципи навчання зарубіжної літератури в школі.
3. Метод творчого читання у роботі вчителя-словесника.
4. Метод евристичної бесіди у роботі вчителя-словесника.
5. Дослідницький метод у роботі вчителя-словесника.
6. Репродуктивний метод у роботі вчителя-словесника.
7. Творчий характер уроку зарубіжної літератур.
8. Етап підготовки до сприйняття художнього твору.
9. Етап сприйняття художнього твору у школі.
10. Етап підготовки до аналізу художнього твору у школі.
11. Аналіз як необхідний етап вивчення літературного твору.
12. Особливості вивчення життя і творчості письменника в середніх класах.
13. Особливості вивчення життя і творчості письменника в старших класах.

14. Шлях аналізу художнього твору “услід за автором” та його реалізація на уроці зарубіжної літератури.
15. Пообразний шлях аналізу художнього твору і його реалізація на уроці зарубіжної літератури.
16. Проблемно-тематичний шлях аналізу художнього твору і його реалізація на уроці зарубіжної літератури.
17. Заклучні заняття при вивченні художнього твору.
18. Особливості вивчення епічних творів у школі.
19. Особливості вивчення драматичних творів зарубіжної літератури.
20. Особливості вивчення ліричних творів зарубіжної літератури.
21. Структура уроку зарубіжної літератури.
22. Основні напрямки у роботі з розвитку мовлення учнів на заняттях із зарубіжної літератури.
23. Теорія літератури та її значення у шкільній літературній освіті.
24. Організація позакласного читання школярів із зарубіжної літератури.
25. Види та форми позакласної роботи учнів із зарубіжної літератури.
26. Види планування роботи вчителя зарубіжної літератури.
27. Специфіка вивчення творів зарубіжної літератури.
28. Вимоги до вчителя зарубіжної літератури.
29. Значення шкільного курсу “Зарубіжна література”, його зміст і структура.
30. Наочність та технічні засоби навчання на уроках зарубіжної літератури.

Література:

1. Грицак Н.Р. *Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія.* Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
2. Ісаєва О.О. *Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури.* К., Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2003. 380 с.
3. Куцінко, О. Г. *Особливості викладання зарубіжної літератури в школі / О. Г. Куцінко.* Харків : Основа, 2018. 94 с. (Зарубіжна література в школі; вип. 1).
4. Клименко Ж.В. *Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія.* К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2006. 340 с.
5. *Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник для студентів вищих закладів освіти / ред. М. М. Гнатюк.* Київ : Ленвіт, 2000. 240 с.
6. Мірошниченко Л. Ф. *Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах [Текст] : підручник / Л. Ф. Мірошниченко.* Київ : Слово, 2010. 432 с.

7. Удовиченко Л.М. *Теорія і технологія вивчення художніх образів-персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія.* Київ, 2020. 352 с.
8. Штейнбук Ф.М. *Методика викладання зарубіжної літератури в школах: навчальний посібник / Ф. М. Штейнбук.* Київ : Кондор, 2007. 316 с.

Методика навчання іноземної мови

1. Стандарти Японської Фундації
2. Комунікативно-орієнтований підхід у навчанні японській мові
3. Дерево компетенцій, створені Інститутом вивчення японської мови Японської Фундації
4. Ведення портфоліо
5. Як перевіряти та оцінювати письмову роботу
6. Навчання письму
7. Навчання читанню
8. Проблема мотивації у вивченні японської мови
9. Історія викладання японської мови в Україні
10. Метод проектів
11. Навчання говорінню на початковому етапі
12. Навчання говорінню на середньому етапі
13. Сайти, які використовуються в процесі навчання японської мови
14. Навички, якими учень повинен оволодіти
15. Важливість проектної діяльності
16. Перспективи вивчення японської мови
17. Ефективне використання підручника Мінна-но ніхонго
18. Особливості підручника Маругото
19. Використання мультимедіа в навчальному процесі
20. Створення ситуацій для використання японської мови в рамках позаурочної діяльності.

Рекомендована література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. – док. пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Квасова О.Г. *Основи тестування іншомовних навичок і вмій.* – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.
3. Куцінко О.Г. *Особливості викладання зарубіжної літератури в школі.* Харків: Основа, 2018. 94 с.
4. *Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.А. та ін. / За ред. Ніколаєвої С.Ю. – Київ : Ленвіт, 2010. – 332 с.*
5. Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. *Методика навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах.* – К.: Академія, 2010. – 327 с.

6. Професійно орієнтоване навчання іноземних мов у старшій профільній і вищій школі: проблеми і перспективи : колективна монографія / Л. А. Сажко, Л. Я. Зеня, О. В. Бирюк та ін. / За ред. Л. А. Сажко. – Київ : КНЛУ, 2015. – 225 с.
7. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / С.Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька, Н.В. Майєр, О.М. Устименко, В.В. Черниш та ін. // За ред. С.Ю. Ніколаєвої – Київ : Ленвіт, 2015. – 444 с.
8. Удовиченко Л.М. Теорія і технологія вивчення художніх образів персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.